

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА**

КАФЕДРА ПОЛІТЕКОНОМІЇ

**Навчально-методичні рекомендації
до організації, виконання та захисту
кваліфікаційних (магістерських) робіт**

**для студентів
спеціальності 051 Економіка**

П о л т а в а – 2023

Рекомендовано до видання ученою радою Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка 26 жовтня 2023 р., протокол № 4.

Рецензенти:

Шуканова Анжела Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри географії, методики її навчання та туризму Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Шаравара Роман Іванович, кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри правознавства та фінансів, перший заступник директора Полтавського інституту економіки і права ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна».

М 54 **Навчально-методичні рекомендації до організації, виконання та захисту кваліфікаційних (магістерських) робіт:** для студ. спец. 051 Економіка / Уклад. Л. І. Яковенко, Т. А. Непокупна, С. В. Степаненко, Б. О. Шевченко, О. Є. Сакало. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. – 60 с.

У навчально-методичних рекомендаціях подано поради щодо вибору теми, підготовки, написання, оформлення, перевірки і публічного захисту кваліфікаційних (магістерських) робіт для здобувачів вищої освіти спеціальності 051 Економіка.

Наведено методичні поради щодо написання вступу та його структурних елементів, тексту основної частини роботи та висновків; опрацювання студентами монографій, наукових досліджень, статей тощо; оформлення посилань на використані джерела; звертається увага на правила оформлення тексту роботи, рисунків, таблиць, додатків, складання списку використаних джерел. Наведено приклади формулювань та оформлень ключових елементів кваліфікаційних (магістерських) робіт.

Навчально-методичні рекомендації призначено для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти та науково-педагогічних працівників, які здійснюють керівництво кваліфікаційними (магістерськими) роботами.

© Л. І. Яковенко Т. А. Непокупна,
С. В. Степаненко, Б. О. Шевченко,
О. Є. Сакало, 2023 рік

© ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЗНАЧЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	5
ЕТАПИ ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	8
СТРУКТУРА МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	10
ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	26
ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	36
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	43
ПЕРЕЛІК ОРІЄНТОВНИХ ТЕМ МАГІСТЕРСЬКИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ	45
ДОДАТКИ	47
ВИКОРИСТАНА І РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	58

ВСТУП

Навчально-методичні рекомендації до організації, виконання та захисту магістерських кваліфікаційних робіт у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка ґрунтуються на Законах України, нормативно-правових актах Міністерства освіти і науки України, внутрішніх нормативних документах Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, а саме: Закону України «Про вищу освіту», Постанови КМУ «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності», Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка, Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної (атестаційної) комісії в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка, Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка, Кодексу академічної доброчесності Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Методичних рекомендацій щодо організації, виконання та захисту кваліфікаційних (бакалаврських/магістерських) робіт у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка та ін.

Навчальним планом спеціальності 051 Економіка, освітньої програми «Економіка» ПНПУ імені В. Г. Короленка передбачено написання та захист студентами магістерської кваліфікаційної роботи як підсумкової атестації. За результатами захисту магістерської роботи Екзаменаційна (атестаційна) комісія робить висновок щодо сформованого рівня професійної компетентності магістра економіки – конкурентоспроможного професіонала

у сфері економіки, здатного комплексно вирішувати соціально-економічні проблеми і приймати ефективні відповідальні управлінські рішення у межах своїх професійних компетенцій.

Навчально-методичні рекомендації допоможуть студентам ознайомитися з процесами вибору теми, підготовки до написання, безпосередньо написання й оформлення кваліфікаційної роботи, процедурою публічного захисту роботи на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії (ЕК) та порядком її оцінювання ЕК.

ЗНАЧЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота є однією із форм представлення здобувачем вищої освіти результатів дослідження, що засвідчує рівень його компетентності. Кваліфікаційна робота є творчим, самостійним видом навчально-наукової роботи студента, котра виконується під керівництвом наукового керівника на завершальному етапі здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Магістерська кваліфікаційна робота – це самостійна наукова робота, яка містить поглиблені теоретичні, аналітичні, експериментальні, практичні дослідження з якоїсь соціально-економічної, політико-економічної, історико-економічної, психолого-економічної та іншої проблеми та підготовлена здобувачем вищої освіти для отримання ним ступеня «магістр».

Магістерська кваліфікаційна робота як підсумкова самостійна науково-дослідницька праця, виконується з метою поглиблення, розширення і закріплення теоретичних знань; формування умінь аналізувати, систематизувати та узагальнювати наукову і навчально-методичну літературу; вироблення навичок дослідницької та самостійної роботи; розвитку наукового мислення і творчих здібностей здобувачів вищої освіти; встановлення відповідності рівня теоретичної, наукової і практичної підготовки здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Магістерська робота виконується студентом під керівництвом викладача кафедри політекономії ПНПУ імені В. Г. Короленка з однієї та/або декількох навчальних дисциплін, що входять до переліку обов'язкових і вибіркового компоненту ОП «Економіка», об'єктом вивчення яких є загальні закони, принципи, стан та тенденції розвитку соціально-економічних систем; розробка та обґрунтування сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем, ефективних рішень щодо їх розвитку; вибір методів управління суб'єктами економічної діяльності та ефективних рішень за невизначених умов і вимог; розробка соціально-економічних проєктів, вироблення системи комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень з урахуванням умов невизначеності тощо. Усе вищезазначене має контекстно відображати фокус освітньої програми «Економіка» другого (магістерського) рівня вищої освіти – комплексне вирішення завдань організації і управління економікою територіальних громад, розвитку територій.

У процесі написання магістерської роботи студент набуває досвіду і навичок ведення науково-дослідницької роботи; залучається до самостійного пошуку й опрацювання соціально-економічної, політико-економічної та іншої літератури: знаходить у ній положення, що стосуються обраної для дослідження проблеми; збирає, обробляє й аналізує конкретний матеріал, статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення означеної у темі роботи проблеми; складає узагальнюючі таблиці, графіки й будує діаграми, робить розрахунки; виробляє навички чітко, послідовно й грамотно з економічної точки зору викладати свої думки при аналізі теоретичних проблем та пов'язувати їх із практичними кейсами, формулювати висновки і рекомендації, пропонувати інструментарій прийняття ефективних рішень за невизначених умов і вимог; застосовує сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення тощо.

Магістерська кваліфікаційна робота зорієнтована на формування низки загальних і спеціальних компетентностей, передбачених освітньою програмою підготовки магістра, зокрема, здатності самостійно здійснювати науковий пошук і розв'язувати конкретні науково-теоретичні й практичні завдання професійного характеру.

Кваліфікаційна робота повинна відповідати таким основним вимогам:

– актуальність та аргументованість вибору теми дослідження, її відповідність сучасному стану та перспективам розвитку науки, наукове/прикладне значення магістерської роботи;

– глибина опрацювання та критичне осмислення і аналіз використаних джерел з обраної теми, чіткість та наукова коректність у викладенні своїх думок/висновків;

– характеристика еволюції вивчення обраної для дослідження проблеми та її сучасного стану;

– чітке визначення мети і завдань, об'єкта і предмета, вибір методів та обґрунтування доцільності їх використання в дослідженні;

– узагальнення та обґрунтування отриманих у процесі виконання кваліфікаційної роботи результатів, формулювання висновків та практичних рекомендацій щодо їх використання, обґрунтування поданих висновків, їх відповідність поставленим у вступі завданням та меті дослідження;

– системність і повнота розкриття теми магістерської роботи; самостійність, оригінальність і доказовість положень, наявність елементів наукової новизни;

– відповідність вимогам оформлення магістерської кваліфікаційної роботи.

ЕТАПИ ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У Методичних рекомендаціях щодо організації, виконання та захисту кваліфікаційних (бакалаврських/магістерських) робіт у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка виокремлено такі організаційні етапи виконання кваліфікаційної роботи:

– підготовчий – вибір здобувачем вищої освіти напряму (тематики) дослідження, призначення наукових керівників, остаточне (кінцеве) формулювання теми кваліфікаційної роботи, складання і затвердження індивідуальних завдань;

– творчий – безпосереднє виконання здобувачем вищої освіти індивідуального завдання, перевірка розділів (частин) кваліфікаційної роботи науковим керівником;

– прикінцевий – перевірка унікальності тексту та попередній розгляд (передзахист) результатів роботи з метою вирішення питання щодо допуску (недопуску) здобувача до захисту на засіданні ЕК, оформлення в установленому порядку оцінювальних документів: звіту (довідки) про перевірку роботи на ознаки академічного плагіату, відгуку наукового керівника, зовнішньої рецензії та подання роздрукованої і переплетеної кваліфікаційної роботи з усіма документами й матеріалами до ЕК;

– підсумковий – підготовка доповіді та ілюстративних матеріалів (презентації) до захисту магістерської кваліфікаційної роботи перед ЕК, безпосередній захист, оголошення результатів захисту (оцінки) одним з членів ЕК.

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо організації, виконання та захисту кваліфікаційних (бакалаврських/магістерських) робіт у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка у процесі підготовки магістерської кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- обґрунтувати актуальність обраної теми дослідження, розкрити її зміст і сутність, спираючись на отримані знання у процесі вивчення освітніх компонентів та самостійно опрацьовані джерела наукової інформації;
- опанувати методику роботи зі спеціальною літературою, систематизувати й узагальнити необхідний матеріал;
- здійснити критичний аналіз різних поглядів на обрану для дослідження проблему і виробити власну позицію щодо її вирішення;
- оцінити практичний досвід, розробки, пропозиції та рекомендації з обраної теми;
- виконати поставлені завдання дослідження явища, процесу;
- сформулювати висновки та обґрунтувати рекомендації, які стосуються сутності обраної проблеми;
- дотримуватися вимог щодо оформлення покликань на використані джерела та вимог до загального оформлення магістерської кваліфікаційної роботи.

Основними етапами виконання магістерської кваліфікаційної роботи є такі:

1. Вибір проблеми для дослідження, формулювання теми магістерської кваліфікаційної роботи, обґрунтування її актуальності.
2. Складання попереднього плану роботи та узгодження його з науковим керівником.
3. Підбір джерел інформації.
4. Визначення методології дослідження (мети і завдань, об'єкта і предмета дослідження, гіпотези (за потребою) та методів дослідження);
5. Проведення теоретичного, аналітичного, емпіричного, експериментального дослідження.
6. Викладення змісту роботи за планом.
7. Формулювання висновків і рекомендацій.
8. Подання чорнового варіанту роботи науковому керівникові, усунення зауважень від керівника, доопрацювання роботи;

9. Перевірка магістерської кваліфікаційної на унікальність тексту.
10. Остаточне оформлення тексту роботи.
11. Отримання позитивного відгуку та рецензії на магістерську кваліфікаційну роботу.
12. Попередній захист роботи на кафедрі.
13. Підготовка та публічний захист магістерської кваліфікаційної роботи на засіданні ЕК.

Упродовж виконання магістерської роботи студенту потрібно постійно контактувати з науковим керівником, радитись з ним, щомісяця коротко звітуватись про виконану роботу. Своєю чергою науковий керівник на засіданнях кафедри політекономії повідомляє про дотримання студентом організаційних етапів виконання кваліфікаційної роботи.

СТРУКТУРА МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Магістерська кваліфікаційна робота повинна бути самостійним, завершеним, логічно структурованим дослідженням та містити: титульний аркуш; зміст; перелік умовних позначень, символів, скорочень (за необхідності); вступ; основну частину (розділи, підрозділи тощо); висновки; список використаних джерел; додатки (за потреби).

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи і містить відомості, які подають у такій послідовності:

- назва міністерства, закладу вищої освіти, факультету та кафедри, за якою закріплений здобувач вищої освіти;
- повна назва теми, спеціальності та освітньої програми, за якою здобувається вища освіта;
- курс, група, форма навчання, рівень вищої освіти, прізвище, ім'я та по-батькові здобувача вищої освіти у родовому відмінку;
- учений ступінь та / або вчене звання, прізвище та ініціали наукового керівника;

– рік і місце виконання роботи (Додаток А).

Зміст магістерської роботи містить найменування (заголовки) розділів, підрозділів, пунктів та підпунктів, вступу, висновків, списку використаних джерел, додатків та номери їх початкових сторінок. У магістерській роботі не може бути менше двох розділів.

Перелік умовних позначень, символів, скорочень може містити використовувані у магістерській роботі малопоширені умовні позначення, символи, одиниці, скорочення і терміни. Перелік розміщується безпосередньо після змісту, перед вступом, починаючи з нової сторінки. Скорочення, символи, позначення, які повторюються у тексті роботи не більше двох разів, до переліку вносити непотрібно.

Вступ розкриває сутність і зміст наукової проблеми, її значущість, підстави та вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Вступ має бути структурованим, з обов'язковими елементами: у ньому визначається актуальність обраної теми дослідження; ступінь її розробленості; формулюються мета роботи і завдання, які слід вирішити для її досягнення; об'єкт та предмет наукового дослідження; методи дослідження; теоретична і практична значимість роботи, особистий внесок автора, апробація результатів дослідження, публікації, структура магістерської роботи.

У вступі обґрунтовують *актуальність теми дослідження*, що відображає важливість, суттєве значення, відповідність теми сучасним потребам економічної науки, практичним завданням відповідної сфери діяльності. Вона характеризує співвідношення між тим, що із цієї проблеми вже відомо і що досліджується здобувачем вищої освіти уперше, і свідчить про цінність результатів дослідження економічної науки чи професійної діяльності здобувача вищої освіти. Обґрунтовуючи вибір теми дослідження слід висвітлити зв'язок теми магістерської роботи із сучасними дослідженнями у відповідній галузі знань шляхом критичного аналізу з визначенням сутності наукової проблеми або завдання.

У вступі *ступінь розробленості проблеми* повинен містити перерахування авторів, які займалися дослідженням проблеми, котра є предметом дослідження у магістерській роботі, та короткої характеристики розглянутих ними питань. Також слід окреслити питання, які на думку студента необхідно дослідити глибше, на які необхідно звернути особливу увагу.

Прізвища найбільш відомих дослідників, учених наводяться в алфавітному порядку. Якщо список великий, то можна перераховувати не всіх, а після перерахування зазначити «та ін.». Якщо проблема розглядається вперше і не існує літературних джерел з досліджуваних питань, то про це необхідно зазначити.

Якщо в магістерській роботі розглядаються кілька напрямів досліджуваної проблеми, то необхідно згрупувати авторів за напрямками дослідження із зазначенням розглянутих ними питань та існуючих, на думку студента, прогалин у досліджуваній темі. Тобто, ступінь наукового опрацювання проблеми є коротким переліком прогалин в досліджуваній області, потреба заповнення яких і визначає коло завдань досліджень студента.

При описі ступеня наукового опрацювання теми в частині переліку науковців зазвичай використовуються такі фрази: «Проблемам підвищення ефективності ... присвячені праці авторів ...», «Суттєвий внесок у вивчення проблеми ... зробили ...», «В останні роки проблемі ... приділяли увагу ...», «Певне вирішення проблеми ... запропонували ...».

При описі ступеня наукового опрацювання теми в частині короткої характеристики виконаних раніше досліджень зазвичай використовуються такі фрази: «Їхні роботи містять фундаментальні основи ...», «Їхні роботи значною мірою сприяли вивченню ...», «У цих роботах відображений характер ...» та ін.

При описі ступеня наукового опрацювання теми в частині характеристики прогалин зазвичай використовуються такі фрази: «Однак у

працях цих учених не розглядаються ...», «Ці роботи не можуть бути уповні застосовані для вирішення ..., оскільки ...», «Ці дослідження охоплюють тільки ..., не враховуючи ...».

Мета і завдання дослідження визначають напрямки, за якими студент розкриває тему магістерської роботи. Сформульована у роботі мета дослідження – це те, чого прагне студент у своєму науковому дослідженні, тобто кінцевий результат роботи. Мета роботи має узгоджуватися з назвою роботи, об'єктом і предметом дослідження. Метою роботи може бути опис нового явища, вивчення його характеристик, виявлення закономірностей тощо. Формулювання мети дослідження зазвичай починається зі слів: «розробити...», «встановити...», «обґрунтувати...», «виявити...», «з'ясувати...», «виокремити», «схарактеризувати» тощо.

Мету магістерської роботи не слід формулювати як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

Наприклад	<i>Метою</i> наукової роботи є виявлення соціально-економічного потенціалу Полтавської міської територіальної громади як конкурентоспроможної соціально-економічної системи (Тема: «Конкурентоспроможність територіальної громади: соціально-економічний потенціал Полтавської міської територіальної громади»)
	<i>Метою</i> наукової роботи є порівняння специфіки споживчої поведінки домогосподарств територіальних громад в умовах невизначеності (Тема: «Споживча поведінка домогосподарств територіальних громад в умовах невизначеності: порівняльний аналіз»)

З мети роботи випливають *завдання*, які деталізують та розкривають її. *Завдання дослідження* визначають основні етапи дослідження для досягнення поставленої мети. При формулюванні завдань дослідження необхідно враховувати, що опис вирішення цих завдань складе зміст розділів і підрозділів магістерської роботи, назви яких співзвучні поставленим завданням. Формулювати завдання слід якомога ґрунтовніше, але лаконічно. Формулювання можна починати зі слів: «з'ясувати», «уточнити», «систематизувати», «охарактеризувати», «проаналізувати», «доповнити»,

«обґрунтувати», «розкрити» та ін. Спираючись на завдання дослідження, автор робить висновки до кваліфікаційної роботи.

Наприклад	<p>Для досягнення поставної <i>мети</i> слід вирішити такі <i>завдання</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – проаналізувати основні теорії конкурентоспроможності соціально-економічних систем; – визначити детермінанти конкурентоспроможності соціально-економічних систем – розкрити роль і значення впливу глобалізації та державної економічної політики на конкурентоспроможність соціально-економічних систем; – з'ясувати місце і роль Полтавської міської територіальної громади у системі міжнародних економічних відносин; – розкрити соціально-економічний потенціал Полтавської міської територіальної громади; – виокремити проблеми і перспективи конкурентоспроможного потенціалу Полтавської міської територіальної громади; – окреслити можливі шляхи підвищення конкурентоспроможності Полтавської міської територіальної громади.
	<p>Для досягнення цієї <i>мети</i> у роботі визначено такі <i>завдання</i> дослідження:</p> <ul style="list-style-type: none"> – визначити теоретичні основи споживчої поведінки домогосподарств; – розкрити сутність і значення споживання для соціально-економічних систем; – виокремити моделі споживчої поведінки домогосподарств; – проаналізувати та порівняти особливості споживчої поведінки домогосподарств в умовах невизначеності за результатами проведеного опитування населення територіальних громад Полтавської обл.; – окреслити можливу державну економічну і соціальну політику щодо впливу на споживчі пріоритети домогосподарств України.

Під *об'єктом дослідження* розуміється те явище (процес), яке створює досліджувану студентом проблемну ситуацію і існує незалежно від дослідника. Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Основною відмінністю *предмета дослідження* від об'єкта дослідження є те, що предмет дослідження є частиною об'єкта дослідження, міститься у межах об'єкта. Тобто під *предметом дослідження* розуміються значущі з теоретичної або практичної точки зору властивості, особливості або сторони об'єкта.

В кожному об'єкті дослідження може бути декілька предметів дослідження та концентрація студента на одному з них означає, що інші предмети дослідження залишаються осторонь від інтересів дослідника. Предмет дослідження або співпадає з темою, або є близьким до обраної теми.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу зіставні між собою як загальне і часткове.

Наприклад	Об'єктом дослідження визначено сукупність соціально-економічних відносин та причинно-наслідкових зв'язків з приводу формування конкурентоспроможності соціально-економічних систем в умовах глобалізації. Предметом – конкурентоспроможність економіки територіальної громади.
	Об'єкт дослідження – споживча поведінка домогосподарств у соціально-економічній системі. Предмет – специфіка споживчої поведінки домогосподарств територіальних громад в умовах невизначеності.

Для досягнення поставленої в роботі мети подається перелік використаних *методів дослідження*. Економічна наука застосовує як загальнонаукові, так і специфічні методи пізнання економічних явищ і процесів (рис. 1).

Рис. 1. Основні методи економічної теорії

Діалектика як метод – загальний для всіх наук метод пізнання, зокрема і для економічної теорії. Він базується на використанні законів і принципів філософії, сутність яких полягає у пізнанні економічних явищ і процесів у їхньому взаємозв'язку та взаємозалежності, у безперервному розвитку, у розумінні того, що накопичення кількісних змін зумовлює зміни якісного стану, що джерелом розвитку є внутрішні суперечності явищ, єдність і боротьба протилежностей.

Наукова абстракція як метод полягає в поглибленому пізнанні реальних економічних процесів шляхом виокремлення основних,

найсуттєвіших сталих сторін певного явища, очищених (абстрагованих) від всього другорядного, випадкового, неістотного.

Аналіз і синтез як метод дослідження застосовується в єдності двох його складових. При *аналізі* об'єкт дослідження розкладається на складові, кожна з яких вивчається окремо; при *синтезі* відбувається об'єднання різних елементів, сторін об'єкта в єдине ціле з урахуванням взаємозв'язків між ними. Аналіз сприяє розкриттю істотного в кожному елементі, а синтез завершує розкриття суті об'єкта в цілому.

Індукція і дедукція. *Індукція* – це метод пізнання від окремого до загального, від знання нижчого ступеня до знання вищого ступеня. *Дедукція* – це метод пізнання від загального до одиничного. Метод індукції і дедукції забезпечує діалектичний зв'язок одиничного, особливого і всезагального.

Історичний і логічний. *Історичний* метод вивчає економічні процеси у тій історичній послідовності, в якій вони виникали, розвивалися і змінювалися один за одним у житті. *Логічний* метод досліджує економічні процеси в їхній логічній послідовності, прямуючи від простого до складного, звільняючись при цьому від історичних випадковостей, зигзагів і подробиць, не властивих цьому процесові.

Економічне моделювання – це формалізований опис і кількісне вираження економічних процесів і явищ (за допомогою математики й економетрики), структура якого абстрактно відображає реальну картину економічного життя. Економічні моделі дають можливість наочно і глибше дослідити основні риси й закономірності розвитку реального об'єкта пізнання.

Економічний експеримент – штучне відтворення економічних процесів і явищ з метою вивчення їх за оптимально сприятливих умов та подальшого практичного впровадження. Економічний експеримент дає змогу на практиці перевірити обґрунтованість наукових теорій і рекомендацій, щоб попередити помилки та провали в економічній політиці держави.

Для пізнання соціально-економічних процесів економічна теорія використовує і такі загальнонаукові методи пізнання, як поєднання кількісного і якісного аналізу, метод порівнянь, розробка наукових гіпотез.

Перераховувати методи потрібно не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно, визначаючи, що саме досліджувалось тим чи тим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

	<p>Методи дослідження. Різномасштабне вивчення означеної проблеми зумовлює використання загальнонаукових методів пізнання соціально-економічних явищ, а саме: діалектичний – при розкритті суперечностей необхідності і можливостей соціально-економічних систем адаптуватися до сучасного глобалізованого конкурентного середовища; аналізу і синтезу – при виявленні змісту, рівнів і характеру конкурентоспроможності соціально-економічних систем; індукції та дедукції – для виокремлення факторів конкурентоспроможності соціально-економічних систем; порівняльний аналіз – при дослідженні конкурентоспроможності різних соціально-економічних систем; узагальнення – при визначенні шляхів формування та підтримки конкурентних переваг економіки територіальної громади та інші методи.</p>
Наприклад	<p>У науковому дослідженні використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Застосовано методологічний апарат економічної науки – методи наукового абстрагування (при виокремленні теоретичних основ споживчої поведінки домогосподарств, розкритті сутності споживання і з'ясуванні його значення для соціально-економічних систем), аналізу та синтезу (при розгляді державної економічної і соціальної політики щодо впливу на споживчі пріоритети домогосподарств України), логічний та історичний (при розгляді соціально-економічних та політико-правових факторів впливу на споживчу поведінку домогосподарств), методи групування та порівняння (при виокремленні моделей споживчої поведінки домогосподарств, при складанні питань анкети для проведення опитування домогосподарств територіальних громад Полтавської області та інтерпретації результатів опитування); науки соціології – метод соціологічного опитування за допомогою анкетування, графічний метод та ін.</p>

Елементи наукової новизни та практичне значення одержаних результатів – це перелік результатів, отриманих автором кваліфікаційної роботи. У науковій новизні отриманих результатів аргументовано, коротко та чітко представляються основні наукові положення, які виносяться на захист кваліфікаційної роботи, із зазначенням відмінності одержаних результатів від

відомих раніше («вперше отримано», «удосконалено», «набуло подальшого розвитку»).

Слід повідомити про наукове використання результатів дослідження у роботах, що мають *теоретичне* значення. У роботі, що має *прикладне* значення, слід подати відомості про практичне застосування (за наявності – дати короткі дані щодо впровадження результатів дослідження із зазначенням назв організацій, в яких здійснена реалізація, форм реалізації та реквізитів відповідних документів).

Наприклад	<p>Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Теоретичні положення і висновки роботи відкривають можливості для цілісного розуміння змісту, ролі і значення конкурентоспроможності територіальної громади у цілому та Полтавської міської територіальної громади зокрема та проблем, котрі супроводжують процес підвищення конкурентоспроможності територіальних громад у сучасному глобалізованому конкурентному середовищі з урахуванням ризиків та умов невизначеності. Практична значимість дослідження полягає в тому, що основні положення наукової роботи та висновки можуть бути використані при подальших дослідженнях наявних та потенційних конкурентних переваг Полтавської міської територіальної громади з метою підвищення конкурентоспроможності соціально-економічної системи громади.</p> <p>Окремі рекомендації автора у вигляді наукових записок прийняті до використання.....</p>
	<p>Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Теоретичні положення, висновки та рекомендації магістерського дослідження можуть бути використані як на науковому, так і на практичному рівнях. На науковому рівні – науковими установами, аналітичними організаціями для подальшого поглиблення теоретичних уявлень щодо споживчої поведінки домогосподарств в умовах невизначеності та факторів, які впливають на споживчу поведінку. Практичне значення одержаних результатів магістерського дослідження полягає в емпіричному дослідженні особливостей споживчої поведінки домогосподарств територіальних громад в умовах невизначеності, здійсненому порівняльному аналізу споживчої поведінки та обґрунтованими пропозиціями стосовно впливу державної економічної та соціальної політики на споживчі пріоритети домогосподарств України.</p> <p>Окремі результати дослідження можуть бути використані у навчальному процесі – у вищих навчальних закладах при викладанні дисциплін «Економічна теорія», «Економіка підприємства та підприємництво», «Економіка домогосподарства», «Маркетинг», про що свідчить довідка, видана у Полтавському національному педагогічному університеті ім. В.Г. Короленка (довідка № ___ від __. __.202_ р.).</p>

У магістерській роботі доцільно зазначити про *особистий внесок автора* у проведене наукове дослідження. Якщо у магістерській роботі використано ідеї або розробки, які належать співавторам, разом з якими

здобувачем опубліковано наукові праці, обов'язково зазначається конкретний особистий внесок здобувача в такі праці або розробки.

Наприклад	<p>Особистий внесок автора. Магістерська робота є самостійно написаною науковою працею, у якій викладений авторський підхід до логіки виявлення соціально-економічного потенціалу Полтавської міської територіальної громади як конкурентоспроможної соціально-економічної системи; розкриття соціально-економічного потенціалу Полтавської міської територіальної громади; до окреслення можливих шляхів підвищення конкурентоспроможності Полтавської міської територіальної громади.</p> <p>У роботах, опублікованих у співавторстві, особисто автором..... (розглянуто, визначено, розмежовано, виокремлено...)</p>
	<p>Особистий внесок автора. Магістерська робота є самостійно написаною науковою працею, у якій викладений авторський підхід до методологічних основ з'ясування споживчої поведінки домогосподарств територіальних громад в умовах невизначеності; до здійснення порівняльного аналізу особливостей споживчої поведінки домогосподарств територіальних громад в умовах невизначеності на основі емпіричного дослідження шляхом проведення опитування за допомогою власноруч складеної анкети.</p> <p>У роботах, опублікованих у співавторстві, особисто автором..... (розглянуто, визначено, розмежовано, виокремлено...)</p>

За наявності потрібно розмістити інформацію про *апробацію* результатів дослідження та *публікації* результатів наукового дослідження. Апробація дослівно означає «схвалення, затвердження». Апробація результатів дослідження містить дані щодо участі та оприлюднення результатів дослідження автора. Подаються відомості про публікації здобувача вищої освіти (особливо це стосується тих, хто претендує на високі позитивні оцінки).

Найбільш поширеними способами апробації є участь студента в наукових конференціях, симпозіумах, виступи на засіданнях наукового гуртка, участь у різних видах заходів наукових співтовариств, підготовка та направлення в різні органи пропозицій по темі дослідження. Зазначаються назви конференції, конгресу, симпозіуму, семінару, школи, місце та дата проведення. Публікації студента у вигляді тез доповідей на конференціях, статей у наукових виданнях також є апробацією результатів досліджень.

При написанні про апробацію результатів дослідження використовуються такі формулювання: «Основні результати наукового дослідження були

представлені на науково-практичній конференції ..., симпозиумі ...», «По темі магістерської роботи опубліковано ... тез, статей, в яких знайшли відображення теоретичні принципи і результати роботи...» та ін.

Наприклад	<p>Апробація результатів дослідження. Основні положення і висновки наукової роботи апробовані на щорічній науковій конференції викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів факультету комп'ютерних наук, математики фізики та економіки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (14 травня 2023 р., м. Полтава) (Додаток А).</p> <p>Публікації. Результати магістерського дослідження відображено в одній публікації (у співавторстві) загальним обсягом 0,2 умов.-друк. арк.</p>
	<p>Апробація результатів дослідження. Низка положень, що містяться у науковій роботі, були апробовані автором на щорічних науково-практичних конференціях викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів фізико-математичного факультету (м. Полтава, 27 травня 2020 р., 26 травня 2021 р.), факультету комп'ютерних наук, математики, фізики та економіки (14 травня 2022 р.) (Додаток А); на III Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні соціокультурні процеси: компетентнісно-аксіологічний аспект» (м. Полтава, 10–11 листопада, 2021 р.) (Додаток Б); на III Всеукраїнській науково-практичній конференції «Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу» (м. Полтава, 7–8 грудня 2021 р.) (Додаток В); на III Всеукраїнській науково-практичній конференції «Соціально-економічні, політичні та гуманітарні виміри національного та місцевого розвитку» (м. Полтава, 19 травня, 2022 р.) (Додаток Г).</p> <p>Публікації. За результатами наукового дослідження автором опубліковано 6 наукових праць загальним обсягом 0,9 умов. друк. арк., з них: одна – одноосібна, п'ять – у співавторстві.</p>

Завершують вступ описом структури роботи:

Наприклад	<p>Обсяг та структура магістерської роботи. Магістерська робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Робота викладена на 65 сторінках, містить 3 таблиці, 5 рисунків, 5 додатків. Список використаних джерел складається із 94 найменувань.</p>
	<p>Обсяг та структура магістерської роботи. Результати магістерської роботи викладені на 66 сторінках комп'ютерного тексту. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Список використаних джерел нараховує 107 найменувань.</p>

Рекомендований обсяг вступу – 4–6 сторінок.

Основна частина. У ній викладається основний зміст дослідження: важливі теоретичні положення, що визначають сутність обраної теми, предмет дослідження; розкривають завдання та мету роботи, визначені у

вступі. Якщо завдання не розкриті чи розкриті частково, тоді вважають, що робота не виконана. Це ж стосується й мети дослідження.

Цю частину рекомендується поділити на 2–3 розділи, кожен з яких повинен містити по 2–3 питання: перший розділ – теоретико-методологічний, другий – аналітично-проектний. Або: перший розділ – теоретико-методологічний, другий – аналітичний, третій – конструктивний, проектний.

Наприклад (2 розділи):

ЗМІСТ		
	ВСТУП	3
Розділ 1.	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ	7
1.1.	Теорії конкурентоспроможності соціально-економічних систем	7
1.2.	Детермінанти конкурентоспроможності соціально-економічних систем: вплив глобалізації та державної економічної політики	22
Розділ 2.	ОСОБЛИВОСТІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЛТАВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ	31
2.1.	Місце і роль Полтавської міської територіальної громади у системі міжнародних економічних відносин	31
2.2.	Соціально-економічний потенціал Полтавської міської територіальної громади: проблеми і перспективи	40
2.3.	Шляхи підвищення конкурентоспроможності Полтавської міської територіальної громади як соціально-економічної системи	52
	ВИСНОВКИ	62
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
	ДОДАТКИ	72

Або (3 розділи):

ЗМІСТ

	ВСТУП	3
Розділ I	ТЕОРІЇ СПОЖИВЧОЇ ПОВЕДІНКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ	7
1.1.	Споживання: сутність і значення для соціально-економічної системи	7
1.2.	Моделі споживчої поведінки домогосподарств	14
Розділ II	ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА СПОЖИВЧУ ПОВЕДІНКУ ДОМОГОСПОДАРСТВ	22
2.1.	Соціально-економічні детермінанти споживчої поведінки домогосподарств	22
2.2.	Політико-правові чинники споживчої поведінки домогосподарств	32
Розділ III	АНАЛІЗ СПОЖИВЧОЇ ПОВЕДІНКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	39
3.1.	Емпіричне дослідження особливостей споживчої поведінки домогосподарств територіальних громад в умовах невизначеності (порівняльний аналіз на основі проведеного опитування)	39
3.2.	Державна економічна і соціальна політика: проблема впливу на споживчі пріоритети домогосподарств України	55
	ВИСНОВКИ	63
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
	ДОДАТКИ	75

У першому розділі викладаються основні теоретичні положення теми, проводиться аналіз різноманітних поглядів (у тому числі і власних) на ті чи ті аспекти, виявляються проблеми, що потребують розв'язання в теоретичному, методичному та прикладному плані, дається огляд наукової і спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури. Важливе місце посідає викладення методик аналізу визначених проблем, які будуть використовуватись у наступних частинах роботи. Автор має продемонструвати свою обізнаність методів аналізу та на основі їх критичного огляду обґрунтувати вибір найбільш придатних для обраного напрямку дослідження, формулювання науково-практичних проблем.

У другому розділі студент повинен виконати ґрунтовний аналіз фактичного стану досліджуваної проблеми виключно на матеріалах обраного

об'єкта. У цьому розділі доцільно визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку соціально-економічних систем, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів; оцінювати можливі ризики ефективного розвитку суб'єктів господарювання з урахуванням цілей, ресурсів та обмежень; визначати соціально-економічні взаємозв'язки між суб'єктами господарювання та органами державної влади і місцевого самоврядування у територіальній громаді; оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень щодо розвитку соціально-економічних систем та ін. Розділ має бути максимально насиченим фактичними матеріалами, зокрема поданими у таблицях, графіках, діаграмах, схемах тощо.

Третій розділ має містити обґрунтовані пропозиції студента, спрямовані на досягнення мети, поставленої у вступі. Характер і зміст заходів, що пропонуються, повинні базуватися на аналізі, проведеному в другому розділі магістерської роботи. Увагу слід акцентувати на обґрунтуванні управлінських рішень щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання з урахуванням цілей, ресурсів, обмежень та ризиків; на розробці соціально-економічного проекту та системи комплексних дій щодо його реалізації з урахуванням визначених цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення суб'єктів господарювання; на обґрунтуванні пропонованих рішень на основі релевантних даних та розробці сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем; на розробці та обґрунтуванні пропозицій з унормування та ефективізації співпраці суб'єктів господарювання з органами державної влади і місцевого самоврядування у територіальній громаді тощо. Тобто у третьому розділі студент повинен надати обґрунтовані конкретні пропозиції щодо вирішення аналізованої у магістерській роботі проблеми.

При написанні тексту роботи студент може використовувати

цитування, аналізувати теоретичні концепції інших авторів, але при цьому не допускати механічного запозичення думок інших авторів. Здобувач обов'язково повинен покликатися на автора цих думок, інакше роботу вважатимуть плагіатом, вона не буде допущена до захисту. Важливо, щоб студент у тексті роботи викладав власні думки та робив самостійні висновки.

Основний текст роботи повинен бути структурованим, тобто поділеним на відповідні розділи та підрозділи.

Третю частину роботи складають висновки, що логічно випливають з матеріалу наукового дослідження. Ознайомлення з текстом висновків повинно сформулювати у наукового керівника/читача уявлення про ступінь реалізації автором магістерської роботи поставленої мети та завдань. Вони мають бути ґрунтовними, виваженими, узагальненими та відповідати поставленим у роботі завданням.

Висновки – це підбиття підсумків наукового дослідження, теоретичне та практичне обґрунтування отриманих результатів. Висновки пишуть на основі сформульованих у вступі завдань, які своєю чергою повинні бути розкриті в основному тексті роботи. Якщо висновки логічно не пов'язані зі вступом, то роботу вважають не виконаною. У висновках автор викладає власні думки, тому не рекомендується у вступі використовувати цитати чи повторювати чийсь міркування.

Для опису результатів кваліфікаційної роботи можна використовувати такі терміни: «систематизовано...», «охарактеризовано особливості...», «здійснено класифікацію...», «підготовлено...», «уточнено...», «встановлено...» тощо. Кожен висновок слід подавати стисло (потезово) окремим абзацом. У першому пункті висновків доцільно дати оцінку стану вивчення проблеми дослідження, далі – викласти результати дослідження, спираючись на висновки кожного розділу магістерської роботи. Бажано підкреслити, який внесок зміг зробити автор у розробку обраної теми. Також доречно визначити перспективи подальших розвідок із досліджуваної теми, окреслити цілі і завдання для можливих наступних етапів дослідження.

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, що містить бібліографічний опис опрацьованих джерел: усі документи, монографії, книги, сайти, стаття та інші публікації, використані при розробці теми. До списку необхідно включати всі джерела, що були вивчені під час підготовки магістерської роботи, незалежно від того, чи мало місце цитування фрагментів публікацій, чи ні.

Рекомендована кількість найменувань у списку повинна бути не меншою 60, з яких від 30 до 50 % – за останні 5 років (якщо інше не зумовлено специфікою теми). Кількість джерел може бути зменшено у випадку робіт з прикладними розробками, соціологічними дослідженнями та експериментальних робіт.

Джерела у списку оформлюють згідно з установленими вимогами (Додаток Б).

Як зазначено у вимогах до оформлення дисертації (Наказ МОН від 12.01.2017 № 40. Зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019), список використаних джерел формується здобувачем вищої освіти за його вибором одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- у хронологічному порядку.

Покликання на джерела у тексті подають у квадратних дужках – зазначають номер цитованої праці і через кому номер сторінки, на якій розташований цитований уривок. Наприклад, [15, с. 81].

У кінці роботи подаються додатки, що можуть містити допоміжний матеріал, який конкретизує, доповнює та ілюструє основний зміст роботи: це зразки анкет, тестів, проміжні математичні доведення, формули, розрахунки, таблиці допоміжних даних, протоколи і акти випробовувань, інструкції та методики, опис алгоритмів та програм вирішення, які розроблені або застосовувалися у процесі виконання магістерської роботи, ілюстрації допоміжного характеру тощо. За формою це можуть бути тексти, таблиці,

схеми, графіки, карти, веб-сайти та ін., що із-за великого обсягу, специфіки викладу чи форми презентування не були внесені до основної частини кваліфікаційної роботи та відображають певні результати дослідження; копії наукових публікацій студента з повними вихідними даними (автор, автори, назва тез, статті тощо та джерело, де була публікація), які характеризують наукову і практичну цінність виконаної роботи; документи, які вказують на практичне застосування кваліфікаційної роботи тощо.

ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Магістерські кваліфікаційні роботи виконують державною мовою. Стил ь викладу – науковий.

Як зазначено у Методичних рекомендаціях щодо організації, виконання та захисту кваліфікаційних (бакалаврських / магістерських) робіт у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка, для наукового стилю мовлення властиві такі особливості:

- зрозумілість і предметність тлумачень;
- логічна послідовність і аргументованість викладу;
- узагальненість понять і явищ, їхній об’єктивний аналіз;
- точність і лаконічність висловлювань;
- аргументація й переконливість тверджень;
- однозначне пояснення причинно-наслідкових зв’язків;
- докладні висновки.

Для синтаксису наукового мовлення характерними є:

- безособові речення із присудком, вираженим дієслівною формою (на -но, -то) та прямим додатком у формі іменника у знахідному відмінку без прийменника (наприклад, застосовано метод, прочитано монографію);

– складні речення з чітко вираженим складносурядним або складнопірядним зв'язком (наприклад, що, оскільки, у наслідок того, у зв'язку з тим, бо, тоді як тощо).

У кваліфікаційній роботі необхідно стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати дослідження, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології, не використовувати займенник «я», натомість використовувати за необхідності займенник «ми» (наприклад, «нами розроблено», «на нашу думку»).

Відповідно до вимог ПНПУ імені В. Г. Короленка загальний обсяг магістерської роботи має становити 65–100 сторінок основного тексту, кількість використаних джерел – 60–90 позицій.

Правила комп'ютерного набору тексту. Магістерську роботу друкують за допомогою комп'ютерного набору на білому папері формату А4 (210x297 мм) відповідно до ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання»; ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (Онлайн-генератор посилань за ДСТУ 8302:2015. URL : <https://www.grafiati.com/uk/blogs/dstu-8302-2015-referencing-generator/>)

Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту роботи повинна бути однаковою. Перенесення слів з одного рядка в другий у тексті *не допускається*. Текст роботи необхідно друкувати з одного боку аркуша, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Основні вимоги до комп'ютерного набору тексту магістерської роботи:

- текстовий редактор – MS Word;
- гарнітура шрифту – Times New Roman, вирівнювання – за шириною;
- кегль шрифту (розмір) – 14;
- кількість символів у рядку – не менше 60;

– абзац – 1,25 см, який повинен бути однаковим впродовж усього тексту роботи;

– міжрядковий інтервал – 1,5;

– кількість рядків на сторінці – до 30.

Заголовки структурних частин роботи ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ друкують великими літерами симетрично до тексту (шрифт – 14 напівжирний). Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати 2 міжрядковим інтервалам. Кожну структурну частину роботи (вступ, розділи, висновки, список використаних джерел, додатки) починають із нової сторінки.

У роботі можна виділяти важливий текст так: **напівжирний**, *курсив*, ***напівжирний курсив*** або підкреслений. Виділення по всьому тексту повинні бути виконані в одному стилі. Не допускається виділяти частину тексту за допомогою інших шрифтів, крім Times New Roman, іншого розміру, крім 14, іншого інтервалу тощо.

У роботі використовувані лапки повинні бути одного стилю: “ ” або « », або " ", або „ ”. Аналогічною є вимога і до стилю апострофів: або ’ , або ’ – однаково у всьому тексті.

Зазначаючи в тексті роботи прізвища та ініціали дослідників, необхідно дотримуватись одного стилю: Яковенко Л. І., Степаненко С. В., або Л. І. Яковенко, С. В. Степаненко, або Л. Яковенко, С. Степаненко. Між прізвищем та ініціалами (стежачи, щоб вони лишились в одному рядку) необхідно використовувати нерозривний пробіл (стандартне сполучення клавіш «Shift + Ctrl + Пробіл»).

Не допускається розташування заголовка підрозділу внизу сторінки, якщо під ним не вміщується щонайменше два рядки – у такому разі назву підрозділу разом із тестом слід перенести на наступну сторінку; також не можна починати абзац наприкінці сторінки, якщо на ній вміщується лише один рядок з нього – у такому разі слід перенести весь абзац на наступну сторінку. Аналогічно не можна переносити один рядок з абзацу на наступну сторінку.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, малюнків, таблиць подають арабськими цифрами без символу «№». Крапку після номера сторінки не ставлять. Нумерують усі аркуші роботи.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер розміщують у правому верхньому кутку сторінки.

Такі структурні частини магістерської роботи, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки не мають порядкового номера. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ». Після номера крапку не ставлять, потім, з нового рядка, друкують великими літерами з вирівнюванням по центру заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку, після останньої цифри крапку не ставлять і у тому ж рядку друкують заголовок підрозділу (2.1 – перший підрозділ другого розділу).

За необхідності, у межах підрозділу можуть бути виокремлені пункти, які нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку (3.1.2 – другий пункт першого підрозділу третього розділу).

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти, діаграми) і таблиці необхідно подавати у магістерській роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і

таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрації (за винятком ілюстрацій, поданих у додатках) позначають словом «Рисунок 1.2» і нумерують послідовно в межах розділу з абзацу з вирівнюванням про ширині.

Назва рисунка має відображати його зміст, бути конкретно та стислою. Назву рисунка друкують з великої літери та розміщують під ним посередині рядка, наприклад, «Рисунок 2.1 Назва».

Посилання на рисунок складається:

– з умовної назви і порядкового номера з необхідним контекстом, оборотом мови: наприклад: «Як видно з рис. 1.2 ...»;

– з умовної назви рисунка, порядкового номера і літерного або словесного позначення її частини. Наприклад: рис. 1.3 в.

Можна робити посилання у круглих дужках: (рис. 2.5).

Скорочення «див.» використовується при повторному посиланні на рисунок. Наприклад: (див. рис. 2.5).

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2 Назва таблиці» (означає: друга таблиця першого розділу). У разі перенесення таблиці на іншу сторінку над подальшими частинами пишуть «Продовження табл. 1.2».

Таблиці кожного додатка нумерують окремо. Номер таблиці додатка складається з позначення додатка та порядкового номера таблиці у додатку, відокремлених крапкою, наприклад: «Таблиця В.1 — _____», тобто перша таблиця додатку В.

Назву таблиці друкують з великої літери і розміщують над таблицею з абзацного відступу. Якщо у розділі магістерської роботи одна таблиця, її нумерують за загальними правилами. Таблицю розміщують так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою.

Формули, рівняння у магістерській роботі (якщо на них є посилання в тексті) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку.

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище і нижче попередньої формули або рівняння повинно бути залишено не менш одного вільного рядка. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що містяться у формулі чи рівнянні, слід наводити під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі чи рівнянні. Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта слід давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки. Наприклад: (2.1) (перша формула другого розділу)

$$u' = \frac{U}{L} \times 100\%, \quad (2.1)$$

де

u' – рівень фактичного безробіття;

U – кількість безробітних;

L – усі працездатні люди країни: ті, які мають роботу, та ті, які її тимчасово не мають, але активно шукають.

Переносити формулу або рівняння на наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій, повторюючи знак операції на початку наступного рядка.

Посилання. У разі посилання на структурні елементи магістерської роботи, зазначають відповідно номери розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, позицій переліків, рисунків, формул, рівнянь, таблиць, додатків.

Посилаючись, треба використовувати такі вирази: «у розділі 4», «див. 2.1», «відповідно до 2.3.4.1», «(рисунок 1.3)», «відповідно до таблиці 3.2», «згідно з формулою (3.1)», «у рівняннях (1.23) – (1.25)», «(Додаток Г)» тощо.

Дозволено в посиланні використовувати загальноприйняті та стандартизовані скорочення згідно з ДСТУ 3582, наприклад, «згідно з рис. 10», «див. табл. 3.3» тощо.

Правила цитування. Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи того тексту слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст.

Загальні вимоги до цитування визначені у Методичних рекомендаціях щодо організації, виконання та захисту кваліфікаційних (бакалаврських / магістерських) робіт у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка. Вони такі:

а) текст цитати починають і закінчують лапками і наводять у тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяють лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовують вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускають без перекручення авторського тексту і позначають трьома крапками та ставлять їх у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед пропущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то його не зберігають;

в) кожен цитату обов'язково супроводжують посиланням на джерело (його порядковий номер зі списку використаної літератури, який додається до роботи). Наприклад: «Різного роду концепції і теорії надають методологічне обґрунтування соціально-економічних трансформацій і

побудови нових відносин, заснованих на цінностях добра, моралі, знань, рефлексії, духовності» [38, с. 5].

Відповідне подання у списку літератури:

38. Сучасні трансформації національного та місцевого розвитку : колективна монографія / за заг. ред. Л. І. Яковенко. Полтава : Видавництво «Сімон», 2021. 210 с.

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладенні думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок, коректним щодо оцінювання його результатів, і давати відповідні посилання на джерело (його порядковий номер зі списку використаних джерел, який додають до роботи);

д) цитування не повинне бути ні надмірним, ні недостатнім, бо і те і те знижує рівень наукової праці: надмірне цитування створює враження компілятивності праці, а недостатнє – знижує наукову цінність викладеного матеріалу;

е) якщо автор роботи, наводячи цитату, виділяє у ній деякі слова, то після тексту, який пояснює виділення, ставлять крапку, потім дефіс і вказують ініціали автора роботи, а текст застереження вміщують у круглі дужки. Варіантом таких застережень є: (курсив наш – Н. Т.), (підкреслено мною – Н. Т.), (розрядка моя – Н. Т.).

Ігнорування правил цитування (відсутність лапок при прямому цитуванні, відсутність посилань на використані джерела тощо) може призвести до того, що деякі фрагменти магістерської роботи може буде кваліфіковано як плагіат.

Посилання на джерела мають відповідати саме заявленим джерелам. Наприклад, неприпустимо, якщо у тексті магістерської роботи написано «У роботі [2] Шумпетер Й. розглядає...», а у списку використаних джерел стоїть «2. Леоненко П. М. ...».

Посилання на Інтернет-ресурси мають безпосередньо стосуватися зазначеного документа. Наприклад, у магістерській роботі йде посилання на

Закон України «Про інноваційну діяльність», а як джерело у списку використаних джерела зазначено «www.rada.gov.ua». Це – посилання на головну сторінку порталу Верховної Ради, але воно не є прямим посиланням на використовуваний у магістерській роботі закон. Тому обов'язково слід зазначити правильне посилання на цей закон, а саме: «<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>».

Оформлення списку використаних джерел. Перелік джерел, на які є посилання в основній частині магістерської роботи, наводять у кінці тексту перед додатками.

Відомості про використані джерела необхідно подавати згідно з вимогами ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (з офіційними виправленнями у 2017 р.), з обов'язковим наведенням прізвищ авторів, назви праці, міста і року видання, видавництва і кількості сторінок. Деякі зразки і приклад оформлення бібліографічного опису подано у Додатку Б. Згенерувати список використаних джерел онлайн можна на такому ресурсі: Онлайн-генератор посилань за ДСТУ 8302:2015. URL : <https://www.grafiati.com/uk/blogs/dstu-8302-2015-referencing-generator/>

При покликанні на книгу в списку використаних джерел вказують загальну кількість сторінок, а на частину книги чи статтю в збірці – указують номери сторінок, з яких починається і закінчується стаття.

Якщо прізвища авторів вказують перед назвою роботи, то ініціали зазначають після них (наприклад, Степаненко С. В. Основи менеджменту...). Якщо ж спочатку вказують назву джерела, то ініціали зазначають перед прізвищем автора (наприклад, Інтеграція науки і вищої освіти як фактор становлення економіки знань [Текст]: кол. монографія / За заг. ред. Л. І. Яковенко; Т. А. Непокупна, С. В. Степаненко, Б. О. Шевченко та ін. ...).

Обов'язково вказують не тільки місце видання, а й видавництво. Місце видання пишуть повністю (Полтава, Запоріжжя, Донецьк, Львів, Відень

тощо), за винятком столиць держав: К. (Київ), N.Y. (Нью-Йорк), L. (Лондон), P. (Париж) та ін.

Двокрапка у літературному джерелі як елемент пунктуації у бібліографічному описі виконує дві функції:

– звичайний розділовий знак, при цьому перед двокрапкою немає проміжку в один друкований знак;

– умовний розділовий знак – знак приписної пунктуації, який ставлять між зонами бібліографічного опису та їх елементами. У такому випадку двокрапка виконує розпізнавальну функцію елементів та зон, тому до і після двокрапки як приписаного знака залишають проміжок в один друкований знак. Наприклад, перша двокрапка – це звичайний розділовий знак у назві посібника (проміжок до двокрапки відсутній), а друга і третя двокрапка – це знак приписної пунктуації, який ставлять між зонами бібліографічного опису (зона специфічних відомостей – вид видання; зона вихідних даних – місто видання і назва видавництва) – проміжок до і після двокрапки наявний: Економічна теорія: Політекономія : Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. 6-те вид., перероб. і доп. К. : Знання-Прес, 2007. 719 с.

Додатки подають після списку використаних джерел, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Кожен додаток починають з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком друкують слово «ДОДАТОК» і відповідну велику літеру української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Наприклад: ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б та ін.

Сторінки з додатками нумерують, але їх не враховують до загального обсягу роботи. Наприклад, робота може містити 65 сторінок основного тексту і 10 сторінок додатків, але обсяг кваліфікаційної роботи буде 65 сторінок, а не 75.

ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

При написанні кваліфікаційної роботи необхідно обов'язково покликатися на авторів і джерела, з яких запозичено матеріали або окремі результати дослідження цих авторів. Використання у роботі запозиченого матеріалу без посилання (покликання) на автора не допускають. Це вважають плагіатом, тобто порушенням академічної доброчесності.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», «Про вищу освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та / або наукових (творчих) досягнень. Академічна доброчесність у процесі написання випускної кваліфікаційної роботи означає, що здобувачі та їх наукові керівники керуються насамперед принципом чесності у роботі та навчанні. Плагіат, тобто списування, несанкціоноване використання чужих напрацювань, є неприйнятним у кваліфікаційній роботі студента.

Види порушень етичних принципів при написанні магістерської роботи прописані в Положенні «Про систему запобігання та виявленні академічного плагіату Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка», а саме: копіювання чужої роботи (як без, так і з відома автора) та оприлюднення її під своїм іменем; подання суміші власних і запозичених в інших авторів аргументів без належного цитування джерел (компіляція); перефразування чужої роботи без належно оформленого посилання на справжнього автора та ін.

Плагіат – це усвідомлене чи неусвідомлене недотримання загальноприйнятих правил цитування, тобто порушення вимог Цивільного кодексу України («Інтелектуальна власність») та Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Перевірити текст на оригінальність, тобто відсутність плагіату, можна за допомогою спеціальних програм або за допомогою сайтів, які надають такі послуги. Такі програми і сервіси не є сертифікованими та пристосованими для перевірки текстів кваліфікаційних робіт. Тому результати такої перевірки можуть бути піддані сумнівам, однак здатні зорієнтувати автора магістерської роботи щодо рівня оригінальності його тексту. В Україні є безкоштовні онлайн-ресурси для перевірки матеріалів на плагіат, якими можна скористатися здобувачам вищої освіти під час підготовки фінального варіанту магістерської роботи. Наприклад:

- Plagtracker. URL : <https://www.plagtracker.com/>
- Plagscan. URL : <https://www.plagscan.com/>
- Plagiarism Detector. URL : <https://plagiarismdetector.net/>
- Duplichecker. URL : <https://www.duplichecker.com/>
- Plagiarisma. URL : <https://plagiarisma.net/>
- Plagium. URL : <https://www.plagium.com/>

Згідно з п. 3.3.1 «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка» для перевірки науково-методичних праць, рукописів статей, тез доповідей, дисертаційних робіт та авторефератів на унікальність використовують таку орієнтовну шкалу:

Висока унікальність, роботу допускають до захисту або (та) опублікування	80-100 %
Середня унікальність, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки	70-79 %
Низька унікальність, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки	51-69 %
Низька унікальність, роботу відхиляють без права подальшого розгляду	50 % і нижче

Зважаючи на те, що кваліфікаційна робота – це лише перший крок здобувача до науково-дослідницької діяльності, а ступінь магістра – це не

вчений ступінь, а лише академічний, який підтверджує освітній рівень випускника вищої школи, то для студентських кваліфікаційних робіт допускають такі рівні унікальності:

Для магістерських кваліфікаційних робіт	Рівень оригінальності твору	Рекомендована дія
Понад 70 %	Високий	Текст вважається оригінальним та не потребує додаткових дій щодо запобігання неправомірним запозиченням
Від 60 % до 70 %	Середній	Наявні окремі ознаки академічного плагіату. Слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела для цитованих фрагментів
40 % до 60 %	Низький	Наявні певні ознаки академічного плагіату, але матеріал може бути прийнятий за умови доопрацювання з обов'язковою наступною перевіркою на оригінальність доопрацьованого твору
Менше 40 %	Неприйнятний	Наявні істотні ознаки плагіату. Матеріал до розгляду не приймають

Для оцінки «добре» та «відмінно» має бути середній та високий рівень унікальності магістерської роботи. При дуже низькій унікальності (менше 40 % для магістерських робіт) кваліфікаційні роботи не допускають до захисту на засіданнях ЕК або допускають після розгляду і з обґрунтуванням специфіки роботи на засіданні кафедри.

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо організації, виконання та захисту кваліфікаційних (бакалаврських/магістерських) робіт у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка *порядок подання кваліфікаційної роботи для перевірки рівня її унікальності та виявлення академічного плагіат* є таким. Кваліфікаційна робота підлягає перевірці на унікальність та наявність ознак академічного плагіату, яку здійснюють за допомогою визначеного Університетом програмного продукту не пізніше, ніж за тиждень до встановленого кафедрою терміну проведення попереднього захисту.

Обов'язковою для перевірки є та частина роботи, у якій викладено результати теоретичного та / або експериментального дослідження. Усі інші

розділи кваліфікаційної роботи перевіряють на виявлення академічного плагіату за потребою / вимогою. Під час подання кваліфікаційної роботи на кафедру здобувачі всіх форм навчання заповнюють і підписують заяву, яка засвідчує самостійність виконання дослідження (Додаток В). За відмови підписання заяви роботу не допускають до захисту.

Кваліфікаційну роботу в електронному форматі (титульний аркуш, розділ / підрозділ, у якому викладені основні результати дослідження та список використаних джерел) подають на кафедру та разом зі службовою запискою завідувача кафедри направляють для перевірки до бібліотеки Університету (Додаток Г).

Попередній захист та зовнішнє рецензування кваліфікаційної роботи. Попередній захист кваліфікаційної роботи відбувається на випусковій кафедрі не пізніше як за місяць до визначеної дати захисту. Склад комісії для його проведення визначає та затверджує завідувач кафедри. Метою попереднього захисту магістерської роботи здобувача є виявлення членами комісії рівня готовності роботи та ступеня її відповідності встановленим вимогам. Роботу подають у друкованому вигляді, ще не переплетену в жорстку палітурку.

Результати перевірки кваліфікаційних робіт на академічний плагіат (довідка з бібліотеки, яка відображає унікальність тексту кваліфікаційної роботи) та попереднього захисту-обговорення оформлюють протоколом засідання кафедри у вигляді зауважень та рекомендацій щодо доопрацювання матеріалів дослідження, допуску / не допуску до її захисту. Кваліфікаційні роботи, у яких буде виявлено неприйнятний рівень оригінальності, за рішенням кафедри до захисту не допускають.

Рішення про допуск роботи до захисту перед ЕК на її титульному аркуші підтверджується підписом завідувача кафедри. Магістерську роботу для захисту перед ЕК надають зовнішньому рецензенту для рецензування.

Після попереднього захисту та усунення недоліків здобувач вищої освіти подає зброшуровану в тверду обкладинку кваліфікаційну роботу та її

електронну версію (не пізніше за 10 днів до захисту) на кафедру для реєстрації.

Відгук та рецензія. Науковий керівник не пізніше ніж за 4 дні після надходження кваліфікаційної роботи на кафедру надає *відгук*, у якому рекомендує або не рекомендує її до захисту. Відгук повинен містити конкретні висновки щодо глибини опрацювання теми кваліфікаційної роботи, доцільності вибору методів дослідження, повноти викладу основних результатів та обґрунтованості висновків. У відгуку науковий керівник вказує на дотримання або порушення здобувачем вищої освіти календарного плану підготовки роботи до захисту, дотримання вимог до оформлення магістерської роботи, звертає увагу на загальні недоліки або вказує на конкретні помилки. Форма відгуку – у Додатку Д.

Рецензія передбачає перелік елементів, які є обов'язковими. У рецензії повинні бути відзначені позитивні аспекти роботи, зокрема: самостійність дослідження, його актуальність, відповідність зазначеній темі, рівень опрацювання джерел, наукової літератури, інших матеріалів, наявність висновків. Рецензент обов'язково повинен вказати, чи достатнім є ступінь розкриття теми та виконання поставлених завдань, чи відповідає оформлення роботи встановленим вимогам. Орієнтовна форма рецензії – у Додатку Е.

Недоліки, виявлені рецензентом при ознайомленні з магістерською роботою, за своїм характером та змістом можуть бути теоретичного, технічного або мовностилістичного характеру. Остаточний висновок щодо рівня відповідності роботи вимогам формулюють висловами «повністю відповідає», «загалом відповідає», «повністю не відповідає». Рецензент обов'язково пропонує рекомендовану оцінку роботи з урахуванням її захисту перед членами ЕК: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Студенту надається можливість ознайомитися з рецензією та підготувати відповіді на висловлені рецензентом зауваження.

Вимоги до публічного захисту магістерської роботи. До публічного захисту перед Екзаменаційною комісією допускають кваліфікаційні роботи, які відповідають таким вимогам:

- готову (переплетену) роботу подано на кафедру у встановлений термін, про що є відмітка у спеціальному журналі про реєстрацію робіт (Додаток Ж);

- на титульному аркуші роботи є резолюція завідувача кафедри: «До захисту допущено» та підпис, а в кінці роботи – підпис її автора (здобувача);

- у роботу вкладено рецензію фахівця, відгук наукового керівника, заяву здобувача, що засвідчує самостійність виконання кваліфікаційної роботи і відсутність в ній академічного плагіату, довідку про перевірку на академічний плагіат, публікації (для претендентів на високі позитивні оцінки).

Захист магістерської роботи проводять відкрито за участю не менше половини складу Екзаменаційної комісії за обов'язкової присутності голови комісії. На захисті кваліфікаційної роботи студенту надають слово для викладу основних результатів, отриманих під час виконання поставлених завдань, а також для відповідей на запитання членів Екзаменаційної комісії та інших осіб (наприклад, стейкхолдерів), які присутні на захисті. Прилюдний виступ студента повинен тривати не більше 5-7 хвилин.

Структура виступу студента, автора магістерської роботи, на відкритому засіданні ЕК така:

- назва теми;
- обґрунтування її актуальності;
- об'єкт, предмет, мета дослідження, завдання;
- стислий виклад основних результатів дослідження (за розділами);
- загальні висновки дослідження.

Після виступу здобувача вищої освіти голова ЕК надає слово науковому керівникові та рецензенту або сам зачитує їхні відгуки. Також слухають відповіді студента на зауваження, що висловлені в рецензії, та на

запитання, які виникли у членів ЕК стосовно запропонованої до розгляду магістерської роботи.

Екзаменаційна комісія оцінює кваліфікаційну роботу з урахуванням її змісту і результатів захисту, а також висновків наукового керівника і рецензента. Відомість оцінювання кваліфікаційної роботи – у Додатку И.

Рішення ЕК про оцінку знань, виявлених при захисті магістерської роботи, ухвалюють на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів. При однаковій кількості голосів «за» і «проти» голос голови є вирішальним. Результати захисту магістерських робіт оголошують у день захисту.

Студента, кваліфікаційну роботу якого ЕК оцінила як «незадовільно», відраховують з університету. ЕК встановлює та робить у протоколі запис про можливість здобувача після доопрацювання захистити ту саму кваліфікаційну роботу протягом трьох років після відрахування. У такому випадку, поновлений на навчання здобувач вищої освіти матиме право подати кваліфікаційну роботу на перевірку за визначеною процедурою і бути допущеним (не допущеним) до її захисту.

Критерії та умови оцінювання кваліфікаційних магістерських робіт. Магістерська робота має засвідчити, що студент уміє здійснювати самостійний науковий пошук, зіставляти та аналізувати соціально-економічні, політико-економічні явища та проблеми.

- У процесі виконання кваліфікаційної роботи студент повинен виявити:
- ґрунтовні знання текстів, які залучені до дослідження;
 - уміння добирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до мети та завдань дослідження;
 - уміння робити обґрунтовані висновки та окреслювати перспективи подальших наукових розвідок в обраному для дослідження напрямку;
 - уміння визначати і пояснювати причинно-наслідкові зв'язки досліджуваних соціально-економічних, політико-економічних процесів та явищ.

При оцінюванні якості виконання студентом кваліфікаційної роботи застосовують такі критерії: актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи; чіткість формулювання мети і завдань дослідження; логіка побудови змісту роботи; якість теоретико-методологічного аналізу проблеми; ґрунтовність аналізу наукових джерел; правильність і повнота виконання поставлених завдань; самостійність в одержанні наукових результатів; змістовність зроблених узагальнень і висновків; дотримання чинних вимог до оформлення роботи; змістовність доповіді студента про основні результати дослідження; правильність та чіткість відповідей на запитання членів ЕК.

Основними умовами отримання високої оцінки є такі: здобувачі вищої освіти, у яких є публікації за темою дослідження, за умови успішного захисту кваліфікаційної роботи, можуть претендувати на високі позитивні оцінки. Копію публікації, титульну сторінку видання та зміст прошивають у кваліфікаційній роботі після додатків.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	Зміст оцінки
«Відмінно»	90–100 балів	Магістерська робота виконана вчасно, самостійно, тема дослідження розкрита повною мірою. Правильно визначено предмет, об'єкт дослідження. Зміст роботи продуманий, логічний, сприяє розкриттю заявленої теми. Мета та завдання чітко окреслені та реалізовані у дослідженні. Автор використовує сучасний методологічний інструментарій. Робота містить елементи наукової новизни та характеризується глибиною теоретичного опрацювання використаних джерел. Зміст розділів та підрозділів відповідає їх назвам, структура роботи чітка, її частини пропорційні за розміром, послідовно розміщені. Висновки логічні та ґрунтовні. Робота оформлена без порушення вимог, з дотриманням граматичних, пунктуаційних та стилістичних норм українського правопису. Відгук і рецензія позитивні. Доповідь під час захисту аргументована, логічна і повна. Відповіді на питання членів ЕК правильні, стислі, але й вичерпні.

<i>«Добре»</i>	75–89 балів	Магістерська робота виконана вчасно, тема дослідження розкрита, мета і завдання виконані, теоретичні узагальнення та висновки правильні. Проте є несуттєві недоліки у логіці дослідження та оформленні тексту. Застосування сучасного аналітичного інструментарію дещо неповне. Відгук і рецензія позитивні, але містять окремі зауваження до роботи. Доповідь логічна і аргументована, але не зовсім повна. Відповіді на питання членів ЕК правильні.
<i>«Задовільно»</i>	60–74 балів	Магістерська робота виконана вчасно, проте з порушенням термінів виконання окремих етапів роботи. Тема роботи розкрита, але у змісті є суттєві недоліки. Мета і завдання дослідження реалізовані не повною мірою. Відсутній самостійний аналіз явищ. Висновки обґрунтовано непереконливо, авторські узагальнення неаргументовані, поверхові. У відгуку та рецензії вказано на суттєві зауваження щодо логічності та послідовності дослідження. Загалом дослідження має описовий характер. Робота оформлена із порушенням вимог. Доповідь не розкриває усієї суті проведеного дослідження, його результатів. Відповіді на питання членів ЕК мають загальний характер, є неповними.
<i>«Незадовільно»</i>	35-59 балів	Магістерська робота подана до захисту невчасно. Відсутня логіка у побудові структури дослідження. Мета і завдання нереалізовані. Назви окремих розділів не відповідають їхньому змісту. Текст роботи має копійляційний характер. Зовсім відсутні самостійні судження. Висновки не співвідносяться зі змістом розділів та із завданнями. Робота оформлена із суттєвими недоліками, недбало, її обсяг становить лише половину від зазначеного у вимогах. Відгук та рецензія негативні. Доповідь взагалі не відображає зміст виконаної роботи, відповіді на питання членів ЕК неправильні
<i>«Незадовільно» – робота до захисту не допускається</i>	1–34 балів	Магістерську роботу було подано безпосередньо перед захистом, до того ж відгук наукового керівника та рецензія відсутні або обсяг роботи становить третину від необхідного

Якщо на останньому етапі виконання магістерської роботи або під час її захисту буде виявлено, що текст дослідження є плагіатом, то таку роботу за рішенням кафедри до захисту не допускають або за рішенням членів ЕК знімають із захисту, навіть якщо попередньо отримані відгук наукового керівника чи рецензента є позитивними.

Захищені магістерські роботи зберігаються на випусковій кафедрі упродовж 5 років.

**ПЕРЕЛІК ОРІЄНТОВНИХ ТЕМ МАГІСТЕРСЬКИХ
КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ**

1. Соціально-економічна місія сучасної університетської освіти в Україні.
2. Цифрова економіка як сучасний етап розвитку соціально-економічних систем.
3. Динаміка ринку праці в Україні в умовах воєнного стану.
4. Економіка щастя: сучасні напрями розвитку та перспективи реалізації в Україні.
5. Споживча поведінка домогосподарств територіальних громад в умовах невизначеності: порівняльний аналіз.
6. Соціально-економічна роль сімейного підприємництва у розвитку територіальної громади.
7. Бідність в Україні: проблеми виміру та способи подолання.
8. Креативний клас як драйвер соціально-економічного розвитку України.
9. Соціальна справедливість як умова соціально-економічного розвитку територіальної громади.
10. Зовнішньоекономічні зв'язки територіальної громади у контексті тенденцій світових інтеграційних процесів.
11. Конкурентоспроможність територіальної громади: соціально-економічний потенціал Полтавської міської територіальної громади.
12. Інноваційний розвиток відновлювальної енергетики у національній економіці.
13. Корупція в системі тіньових економічних відносин.
14. Цифровізація економіки: перспективи та виклики для сучасної України.
15. Економічний соціальний ліфт та його ефективність у сучасному суспільстві (на прикладі України, на прикладі регіону, на прикладі територіальної громади – на вибір).
16. Маркетингові дослідження у територіальній громаді: цілі, методи та сучасні особливості.
17. Інвестиції як джерело розвитку територіальних громад.
18. Економіка України в умовах воєнного стану: виклики та перспективи.
19. Вплив глобалізації на галузі соціальної сфери територіальної громади.
20. Взаємодія держави і бізнесу в територіальній громаді.
21. Конкурентні відносини на ринку інтелектуальної власності: світові тренди та вітчизняні реалії.
22. Місце і роль соціальної відповідальності підприємств-монополістів на регіональному рівні (на прикладі ... /підприємство – на вибір/).
23. Продовольча безпека територіальної громади: вплив малих виробників сільськогосподарської продукції.
24. Концепція creative destruction Й. Шумпетера: ставлення українських підприємців до інновацій.
25. Споживча поведінка домогосподарств України в умовах невизначеності.
26. Креативний бізнес: світовий досвід та можливості України.

27. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств територіальної громади: місце і роль у розвитку національної та регіональної економіки.
28. Формування і розвиток екосистеми підтримки малого і середнього бізнесу територіальної громади.
29. Соціальне партнерство у територіальній громаді як чинник економічного розвитку.
30. Державно-приватне партнерство на рівні територіальної громади.
31. Гуманітарний вимір проблем економічного розвитку регіону.
32. Стратегічне планування у територіальній громаді (ТГ – на вибір).
33. Механізми та фактори ефективності вирішення проблем розвитку економіки регіону.
34. Інфраструктура як інструмент розвитку територій.
35. Місцеві фінанси та їх роль у забезпеченні розвитку територій.

ДОДАТКИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА
Факультет комп'ютерних наук, математики, фізики та економіки
Кафедра політекономії

Рекомендовано до захисту
« ___ » _____ 202__ р.,
протокол № _____
Зав. кафедри _____
(підпис)

Кваліфікаційна робота
на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

_____ (тема)

Виконав (ла): студент (ка) __ курсу, групи ____
_____ форми навчання
спеціальності _____
(шифр і назва спеціальності)
освітньої програми

_____ (назва освітньої програми)

_____ (прізвище та ініціали)

Науковий керівник:

_____ (науковий ступінь та/або вчене звання, прізвище, ініціали)

Рецензент: _____
(науковий ступінь та/або вчене звання, прізвище, ініціали)

Захищено « ___ » _____ 202__ р.

кількість балів: _____

значення оцінки _____

Голова Екзаменаційної комісії _____

_____ (підпис)
(прізвище та ініціали)

Полтава – 20 ____ року

**Оформлення списку використаних джерел
відповідно до Національного стандарту України
ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила
складання. Київ, 2016. 16 с. (Інформація та документація)**

Один чи більше авторів без редактора

Соціальна відповідальність. Підручник / Т. В. Калінеску, Г. С. Ліхоносова, В. С. Альошкін. Сєвєродонецьк : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2015. 472 с.

Інноваційний розвиток підприємства. Навчальний посібник / П. П. Микитюк, Ж. Л. Крисько, О. Ф. Овсянюк-Бердадіна, С. М. Сковчиляс. Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. 224 с.

Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки / В. І. Захарченко, Н. М. Корсікова, М. М. Меркулов. К. : Центр учбової літератури. 2012. URL :

http://pidruchniki.com/ekonomika/innovatsiyniy_menedzhment_-zaharchenko_vi/

Один чи більше авторів із редактором

Інтеграція науки і вищої освіти як фактор становлення економіки знань : [Текст]: кол. монографія / За заг. ред. Л. І. Яковенко; Т. А. Нєпокупна, С. В. Степаненко, Б. О. Шевченко та ін. Полтава: Скайтек, 2014. 176 с.

Сучасні трансформації національного та місцевого розвитку : колективна монографія / за заг. ред. Л. І. Яковенко. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021. 183 с.

Без автора (збірники, матеріали конференцій, книги за редакцією, укладачі, упорядники)

Україна в цифрах. 2020: стат. зб. / Держ. комітет статистики України. Київ, 2021. С. 185–191.

Інтелектуальна власність та захист економічної конкуренції: міжнародні аспекти / Уклад. І. А. Шуміло. Х. : 2010. 172 с.

Багатомне видання

Юридична енциклопедія: в 6 т. / за ред. Ю. С. Шемшученка. Київ: «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1999. Т. 2. 784 с.

Економічна енциклопедія : У трьох томах / Редкол. : С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. К. : Видавничий центр «Академія», 2001., Т. 1, С. 25–30.

Частина видання

Розділ книги

Яковенко Л. І. Національна економіка : пошук ефективних механізмів господарювання [Колективна монографія] / під ред. д.е.н., проф. В. П. Дубіщева. Полтава, 2016. 280 с. С. 6–22.

Шевченко Б. О., Нєпокупна Т. А. Трансформація державного управління на основі партнерства влади, бізнесу і суспільства / Social and economic changes of contemporary society. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2017; pp. 312 (с. 181–187).

Стаття в журналі, газеті

Непокупна Т. А., Шевченко Б. О., Мащенко Д. О. Нетворкінгові комунікації у веденні бізнесу. *Економічний форум*. № 2. 2021. С. 29–33.

Сакало О. Є., Степаненко С. В. Економічні цінності українського суспільства: за даними World Values Survey. *Бізнес Інформ*. 2018. № 9. С. 8–12.

Тези доповідей у матеріалах конференцій

Непокупна Т. А., Дацій О. О. Вплив ментальних чинників на поведінку домогосподарств: теорія проблеми. *Соціально-економічні, політичні та гуманітарні виміри національного та місцевого розвитку* : зб. наук. ст. учасників другої всеукраїнської наук.-практ. конф. / редкол. : С. В. Степаненко (голова ред.) та ін. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2020. 294 с. С. 225–230.

Яковенко Л. І. Економічний розвиток – динамічна та просторові виміри. *Соціально-економічні, політичні та гуманітарні виміри національного та місцевого розвитку* : зб. наук. ст. учасників регіон. наук.-практ. конф. / редкол. : С. В. Степаненко (голова ред.) та ін. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. С. 3–6.

Електронні ресурси

Шумпетер Й. А. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / Пер. з англ. В. Старка. К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. 242 с. URL : <https://www.twirpx.com/file/1791036/> (дата звернення: 20.07.2021).

Економічна історія: Навчальний посібник / П. М. Леоненко, П. І. Юхименко. К. : Знання-Прес, 2004. 499 с. URL : http://www.big-library.com.ua/book/29_Ekonomichna_istoriya/2297_Liberalno_reformistska_mod_el_regylovanogo_kapitalizmu_SShA (дата звернення 15.06.2023).

Шевченко Б., Непокупна Т., Василець В. Економічні основи трансформаційних змін сучасної освіти: від теорії людського капіталу до теорій фільтрів, сигналів і креатології. Prešovska univerzita v Prešove. Pedagogická fakulta. VZDELÁVANIE A SPOLOČNOSŤ VI. Medzinárodný nekonferenčný zborník. Prešove 2021. 451 с. (с. 291-296). URL : <https://www.pulib.sk/web/pdf/web/viewer.html?file=/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova16/subor/9788055527291.pdf> (дата звернення 5.06.2022).

Школа бізнесу. Нова пошта. URL : <https://online.novaposhta.education> (дата звернення: 22.07.2023).

Дисертації та автореферати

(може бути не вказане місце захисту та повна назва спеціальності)

Непокупна Т. А. Економічні принципи розбудови соціальної сфери України у перехідний період: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.01.01. Дніпропетровськ, 2005. 20 с.

Шевченко Б. О. Управління становленням та розвитком партнерських відносин держави і підприємницьких структур у національній економіці: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03. Полтава, 2012. 19 с.

Закони та інші нормативні документи

Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141 (зі змінами). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 9 вересня 1886 р. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_051/page

Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 р. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_770

Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_769

Женевський договір про міжнародну реєстрацію наукових відкриттів від 7 березня 1978 р. URL : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/999_005.

Закон України «Про авторське право і суміжні права» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 13, ст.64). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>

Закон України «Про державно-приватне партнерство (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 40, ст.524). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>

Архівні документи

Науковий архів Інституту історії України НАН України. Ф. 2. Оп. 3. Спр. 170. № 1. Арк. 5.

Стандарти, патенти, препринти, каталоги

ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016. 16 с. ГОСТ Р 517721-2001.

Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС; 06-1).

Патент 115801 Україна, МПК (2017.01) G09В 23/28 (2006.01) А61К 49/00 А61К 35/741 (2015.01) А61Р 1/00 А61Р 7/00. Спосіб корегуючого впливу на активність ферментів антиоксидантного захисту в слизових оболонках шлунка і товстої кишки лабораторних тварин за умов тривалої шлункової гіпоацидності. Берегова Т.В., Янковський Д.С., Пилипенко С.В., Степаненко С.В.; заявники і патентовласники Берегова Т.В., Янковський Д.С., Пилипенко С.В., Степаненко С.В. Заявка № u201611868; заявл. 23.11.2016, опубл. 25.04.2017, Бюлетень № 8/2017.

Форма засвідчення здобувачем вищої освіти – автором дослідження відсутності академічного плагіату в його кваліфікаційній роботі

Завідувачу кафедри

_____ (назва кафедри)

(прізвище, ініціали)

ЗАЯВА

щодо самостійного виконання кваліфікаційної роботи студентом

Я, _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

студент(ка)

_____ (факультет, форма навчання, курс, група)

заявляю: моя кваліфікаційна робота на тему

виконана самостійно і в ній не міститься елементів академічного плагіату. Всі запозичення з друкованих та електронних джерел мають відповідні посилання. Я ознайомлений(а) з діючим Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату, у відповідності з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску кваліфікаційної роботи до захисту та притягнення до академічної відповідальності.

Я даю згоду Університету на перевірку моєї письмової роботи за вище зазначеною темою, щодо виявлення елементів академічного плагіату (збігів/ідентичності/схожості) в інформаційній онлайн-системі виявлення збігів/ідентичності/схожості під назвою «UNICHECK» (<https://unicheck.com/uk-ua>).

_____ (дата)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Зразок оформлення подання курсових робіт на перевірку на академічний плагіат

Директору бібліотеки
Полтавського національного
педагогічного університету
імені В. Г. Короленка
В. ОРЕХОВІЙ

Завкафедри _____
(назва кафедри)

(Ім'я, прізвище)

СЛУЖБОВА ЗАПИСКА

Для перевірки щодо виявлення елементів академічного плагіату (збігів / ідентичності / схожості) в інформаційній онлайн-системі під назвою «UNICHECK» направляються кваліфікаційні роботи здобувачів першого / другого рівня вищої освіти (обрати необхідне) факультету:

№ п/п	Прізвище, ім'я, по-батькові здобувача	Академічна група	Тема кваліфікаційної роботи	Науковий керівник
1				
2				

Дата подання кваліфікаційних робіт _____ підпис завкафедри І. ПРІЗВИЩЕ

Дата завершення перевірки робіт _____ підпис відповідальної особи І. ПРІЗВИЩЕ

**Відгук
наукового керівника**
на кваліфікаційну роботу на здобуття освітнього ступеня

_____ (бакалавр, магістр – вказати)

зі спеціальності _____ (шифр і назва спеціальності)

освітньої програми _____ (назва освітньої програми)

_____ (тема)

студента (ки) _____ курсу _____ групи

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів	Оцінка наукового керівника
Обґрунтування актуальності проблеми, коректність визначення мети і завдань, виділення об'єкта і предмета дослідження тощо	5	
Відповідність змісту роботи обраній темі. Повнота розробки проблеми загалом та окремих її аспектів	10	
Логічність, послідовність, аргументованість викладу матеріалу, обґрунтованість і доказовість висновків	5	
Значення результатів роботи, її апробація (за наявності)	5	
Відповідність дослідження нормативним вимогам	5	
Організованість, сумлінність, відповідальність; творчий підхід і самостійність при написанні роботи; дотримання графіка роботи; рівень теоретичної та професійної підготовки студента, його здатність до самостійної професійної діяльності за фахом	10	
Загальна кількість балів	40	

Аргументований висновок: _____

В аргументованому висновку науковий керівник визначає:

- Актуальність теми.
- Відповідність змісту роботи обраній темі.
- Рівень повноти розробки питань і окремих проблем.
- Рівень теоретичної та професійної підготовки студента.
- Логічність, послідовність, аргументованість викладу матеріалу, уміння робити обґрунтовані висновки.
- Характеристика студента (дисциплінованість, наполегливість, організованість, підготовленість, дотримання графіка роботи, зацікавленість проблемою дослідження тощо).
- Важливість результатів роботи та запропонованих рекомендацій.
- Дані про апробацію (за наявності).
- Відповідність дослідження встановленим вимогам.

Науковий керівник _____ (_____)
(підпис) (ім'я, прізвище)

« _____ » _____ 202__ р.

Рецензія

на кваліфікаційну роботу на здобуття освітнього ступеня

_____ (бакалавр, магістр – вказати)

зі спеціальності _____

_____ (шифр і назва спеціальності)

освітньої програми _____

_____ (назва освітньої програми)

_____ (тема)

студента (ки) _____ курсу _____ групи

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

У рецензії зазначаються:

1. Актуальність теми.
2. Теоретична (за наявності) й практична цінність.
3. Коротка характеристика роботи за розділами.
4. Оцінка методики дослідження, обробки матеріалів.
5. Доказовість висновків.
6. Наявність у роботі певних рекомендацій та їхнє обґрунтування.
7. Наявність та якість апробації матеріалів.
8. Позитивні моменти і недоліки роботи.
9. Якість оформлення.
10. Загальний висновок та оцінка роботи за чотирибальною шкалою.

Рецензент:

(науковий ступінь,

учене звання,

посада, місце роботи)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 202__ р.

Відомість оцінювання кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня _____
(бакалавр, магістр – аспірант)

зі спеціальності _____
(шифр і назва спеціальності)

освітньої програми _____
(назва освітньої програми)

_____ (тема)

студента (ки) ____ курсу _____ групи

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Підсумкова оцінка:

<i>Критерії оцінювання</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>	<i>Отримані бали</i>
Загальна оцінка кваліфікаційної роботи науковим керівником, зафіксована у його відгуку	40	
Загальна оцінка кваліфікаційної роботи рецензентом (згідно з рецензією) («відмінно» – 20 балів, «добре» – 16 балів, «задовільно» – 12 балів, «незадовільно» – 7 балів)	20	
Оцінка за захист кваліфікаційної роботи <u>Критерії:</u>		
- рівень володіння змістом роботи, повнота розкриття її у доповіді;	15	
- повнота відповідей на порушені питання, уміння вести наукову дискусію;	15	
- якість презентації роботи.	10	

за 100-бальною шкалою: _____ значення оцінки: _____

Голова
 Екзаменаційної комісії _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Члени
 Екзаменаційної комісії _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)
 _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)
 _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 202__ р.

* Відомість оцінювання кваліфікаційної роботи разом із рецензією і відгуком наукового керівника зберігається у кваліфікаційній роботі

ВИКОРИСТАНА І РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Економічна теорія: Навчальний посібник [Текст] / За заг. ред. Л. І. Яковенко. Полтава: «Скайтек», 2013. 284 с.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. 6-те вид., перероб. і доп. К.: Знання-Прес, 2007. 719 с. URL : https://pidru4niki.com/1584072039904/politekonomiya/ekonomichna_teoriya_politekonomiya
3. Закон України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
4. Кодекс академічної доброчесності Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. URL : <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/10/kodeks-ad-sajt.pdf>
5. Методичні рекомендації до виконання курсових робіт: для студ. спец. 051 Економіка / Уклад. Непокупна Т. А., Яковенко Л. І., Степаненко С. В., Шевченко Б. О., Сакало О. Є. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021. 37 с. <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/17618>
6. Методичні рекомендації щодо організації, виконання та захисту кваліфікаційних (бакалаврських / магістерських) робіт у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка. URL : <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/14.03.21-kvalifikacijni-roboti.pdf>
7. Наука в Україні. URL : <https://scientist.org.ua/category/naukove-doslidzhennya>
8. Онлайн-генератор посилань за ДСТУ 8302:2015. URL : <https://www.grafiati.com/uk/blogs/dstu-8302-2015-referencing-generator/>
9. Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка. URL :

http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/pologenya_pro_osvitnii_proces_pnpu.pdf

10. Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної (атестаційної) комісії в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка. URL : <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/polozhennya-pro-poryadok-stvorennya-ta-organizacziyu-roboti-ekzamenaczijnoi-atestaczijnoi-komisii-v-pnpu-imeni-v.-g.-korolenka.pdf>
11. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка. URL : <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/polozhennya-pro-sistemu-vnutrishnogo-zabezpechennya-yakosti-vishhoi-osviti.pdf>
12. Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. URL : <http://pnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/polozhennya-pro-sistemu-zapobigannya-ta-viyavlennya-akademichnogo-plagiatu-pnpu-imeni-v.-g.-korolenka.pdf>
13. Постанова КМУ «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» від 30 грудня 2015 р. № 1187. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п#Text>
14. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації. Наказ МОН від 12.01.2017 № 40. Зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>
15. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 254 с.

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ОРГАНІЗАЦІЇ, ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНИХ (МАГІСТЕРСЬКИХ) РОБІТ**
для студентів спеціальності 051 Економіка

Здано до друку 26.10.2023 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний.
Ум.-друк. арк. 2,2. Наклад. 30 прим.

Віддруковано в ПНПУ імені В. Г. Короленка
вул. Остроградського, 2, м. Полтава, 36003